

"İŞ, GÜÇ" ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ VE İNSAN KAYNAKLARI DERGİSİ

"IS, GUC" INDUSTRIAL RELATIONS AND HUMAN RESOURCES JOURNAL

2018 Cilt/Vol: 20/Num:3 Sayfa/Page: 95-120

Editörler Kurulu / Executive Editorial Group

Aşkın Keser (Uludağ University)
K. Ahmet Sevimli (Uludağ University)
Şenol Baştürk (Uludağ University)

Özel Sayı Editörü / Special Issue Editor

Prof. Dr. Yusuf Alper

Özel Sayı Sekreteryası / Special Issue Secretariat

Damla Şahin

Yayın Kurulu / Editorial Board

Doç. Dr. Erdem Cam (ÇASGEM)
Yrd. Doç. Dr. Zerrin Fırat (Uludağ University)
Prof. Dr. Aşkın Keser (Uludağ University)
Prof. Dr. Ahmet Selamoğlu (Kocaeli University)
Yrd. Doç. Dr. Ahmet Sevimli (Uludağ University)
Prof. Dr. Abdulkadir Şenkal (Kocaeli University)
Doç. Dr. Gözde Yılmaz (Marmara University)
Yrd. Doç. Dr. Memet Zencirkıran (Uludağ University)

Uluslararası Danışma Kurulu / International Advisory Board

Prof. Dr. Ronald Burke (York University-Kanada)
Assoc. Prof. Dr. Glenn Dawes (James Cook University-Avustralya)
Prof. Dr. Jan Dul (Erasmus University-Hollanda)
Prof. Dr. Alev Efendioğlu (University of San Francisco-ABD)
Prof. Dr. Adrian Furnham (University College London-İngiltere)
Prof. Dr. Alan Geare (University of Otago- Yeni Zelanda)
Prof. Dr. Ricky Griffin (TAMU-Texas A&M University-ABD)
Assoc. Prof. Dr. Diana Lipinskiene (Kaunos University-Litvanya)
Prof. Dr. George Manning (Northern Kentucky University-ABD)
Prof. Dr. William (L.) Murray (University of San Francisco-ABD)
Prof. Dr. Mustafa Özbilgin (Brunel University-UK)
Assoc. Prof. Owen Stanley (James Cook University-Avustralya)
Prof. Dr. Işık Urla Zeytinoğlu (McMaster University-Kanada)

Ulusal Danışma Kurulu / National Advisory Board

Prof. Dr. Yusuf Alper (Uludağ University)
Prof. Dr. Veynel Bozkurt (İstanbul University)
Prof. Dr. Toker Dereli (Işık University)
Prof. Dr. Nihat Erdoğan (İstanbul Şehir University)
Prof. Dr. Ahmet Makal (Ankara University)
Prof. Dr. Ahmet Selamoğlu (Kocaeli University)
Prof. Dr. Nadir Suğur (Anadolu University)
Prof. Dr. Nursel Telman (Maltepe University)
Prof. Dr. Cavide Uygül (İstanbul University)
Prof. Dr. Engin Yıldırım (Anayasa Mahkemesi)
Prof. Dr. Arzu Wasti (Sabancı University)

İş, Güç, Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, yılda dört kez yayınlanan hakemli, bilimsel elektronik dergidir. Çalışma hayatına ilişkin makalelere yer verilen derginin temel amacı, belirlenen alanda akademik gelişime ve paylaşım katkıda bulunmaktadır. "İş, Güç," Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 'Türkçe' ve 'İngilizce' olarak iki dilde makale yayınlanmaktadır.

"Is, Güc" The Journal of Industrial Relations and Human Resources is peer-reviewed, quarterly and electronic open sources journal. "Is, Güc" covers all aspects of working life and aims sharing new developments in industrial relations and human resources also adding values on related disciplines. "Is, Güc" The Journal of Industrial Relations and Human Resources is published Turkish or English language.

TARANDIĞIMIZ INDEXLER

Dergide yayınlanan yazılardaki görüşler ve bu konudaki sorumluluk yazarlarına aittir.
Yayınlanan eserlerde yer alan tüm içerik kaynak gösterilmeden kullanılamaz.

All the opinions written in articles are under responsibilities of the authors.
The published contents in the articles cannot be used without being cited

“İş, Güç” Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi - © 2000- 2018

“Is, Güc” The Journal of Industrial Relations and Human Resources - © 2000- 2018

İÇİNDEKİLER

YIL: 2018 / CİLT: 20

SAYI: 18. ÇALIŞMA EKONOMİSİ VE ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ KONGRESİ ÖZEL SAYISI

SIRA	MAKALE BAŞLIĞI	SAYFA NUMARALARI
1	Prof. Dr. Yusuf Alper / Özel Sayı Editörü Sunuş	6
2	Prof. Dr. A. Çiğdem Kirel, Prof. Dr. Yılmaz Özkan, Prof. Dr. Verda Canbey Özgüler, Doç. Dr. M. Çağlar Özdemir, Doç. Dr. Fatma Kocabaş, Doç. Dr. Ekrem Erdoğan Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü Öğrencilerinin Kimlik Algıları ve İşgücü Piyasalarındaki Beklentileri DOI: 10.4026/iscguc.473444	7
3	Arş. Gör. Süheyla Erikli Türkiye’de Aile Dostu Refah Politikalarının Kreş ve Bakımevleri Hizmetleri Açısından Gerekliliği DOI: 10.4026/iscguc.473454	37
4	Dr. Öğr. Üyesi Davuthan Günaydın, Doç. Dr. Çiğdem Vatansever, Ahmet Aktuna Tarım Sektöründe Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliğine Yönelik Tutumları DOI: 10.4026/iscguc.473461	53
5	Prof. Dr. Sevda Demirbilek, Doç. Dr. Şebnem Seçer, Arş. Gör. Duygu Köleoğlu Çalışma Zamanı Kültürünün Tüketim Toplumu Açısından İncelenmesi DOI: 10.4026/iscguc.473598	81
6	Prof. Dr. Fatih Karcıoğlu, Arş. Gör. Ensar Balkaya Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinde İşsizlik Kaygısı ve Girişimcilik Niyeti İlişkisi: TRA1 Bölgesi Örneği DOI: 10.4026/iscguc.473601	101
7	Dr. Öğr. Üyesi Ergün Yazıcı Sağlık Politikalarında Değişim ve İstihdam Biçimine Etkisi DOI: 10.4026/iscguc.473602	126
8	Prof. Dr. Güven Murat Dünya’da ve Türkiye’de Neo-Liberal Ekonomi Politikalarının İşgücü Piyasasına Yansımalarına Bakış DOI: 10.4026/iscguc.473606	153

9	Dr. Öğr. Üyesi Ö. Hakan Çavuş Sosyal Politika Bakımından Meslek Edinilmiş Geçici İş İlişkisi DOI: 10.4026/isguc.473608	183
10	Doç. Dr. Hande Şahin Türkiye’de Kolektif İşçi Hareketlerini Sınırlandıran Etkenler DOI: 10.4026/isguc.473609	203
11	Dr. Öğr. Üyesi Menekşe Şahin, Dr. Öğr. Üyesi Gökben Bayramoğlu Kayıt Dışı İstihdam Nedenlerine İlişkin Niteliksel Bir Analiz: Çorum İlinde Kayıt Dışı İstihdam Nedenleri Hakkında İşveren, İşçi ve Kamu Görüşlerinin Değerlendirilmesi DOI: 10.4026/isguc.473610	229
12	Doç. Dr. Sadık Kılıç, Arş. Gör. Büşra Yüksel, Arş. Gör. Ali İhsan Balcı Sendikalar Örgütlenme Stratejisi ile İlgili Ne Yapıyor? TÜRK-İŞ, DİSK ve HAK-İŞ Örnekleri DOI: 10.4026/isguc.473614	259
13	Dr. Öğr. Üyesi Oğuz Kağan Yasım Taşeron (İşçileri) Taş Taşısın: Belediye İşçileri Örneği DOI: 10.4026/isguc.473616	285
14	Doç. Dr. Adnan Küçükali, Uğur Şen Çalışanların Sosyal Sorumluluk ve Çevre Algıları: Sakin Kent (Cittaslow) Uzundere Örneği DOI: 10.4026/isguc.473618	309
15	Prof. Dr. Suat Uğur, Yeşim Özdemir Ev Hizmetleri Alanında Çalışan Yabancı Kadın İşgücünün İncelenmesi: İzmir İli Alan Araştırması DOI: 10.4026/isguc.473619	347
16	Dr. Öğr. Üyesi Bülent Arpat, Prof. Dr. Yılmaz Özkan İşletmelerde Ölçek, Ekonomik Faaliyet Grubu ve Tehlike Sınıfı Değişkenlerinin İş Güvenliği Kültürü Üzerine Etkisi: Metal Sektörü, Denizi İli Örneği DOI: 10.4026/isguc.473620	365
17	Prof. Dr. Yusuf Alper, Öğr. Gör. Duygu Açıık, Arş. Gör. Ulviye Tüfekçi Sosyal Güvenlikte Yeni Yol Arayışı: Risk Temelli Sosyal Güvenlik Anlayışından Herkes için Hayat Boyu Sosyal Güvenlik Anlayışına DOI: 10.4026/isguc.473622	389

ÜNİVERSİTE SON SINIF ÖĞRENCİLERİNDE İŞSİZLİK KAYGISI VE GİRİŞİMCİLİK NİYETİ İLİŞKİSİ: TRA1 BÖLGESİ ÖRNEĞİ¹

Fatih KARCIOĞLU²

Ensar BALKAYA³

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, üniversite son sınıf öğrencilerinde girişimcilik niyeti ve işsizlik kaygısı düzeyini belirleyerek bu iki değişken arasında ve işsizlik kaygısının alt boyutları ile girişimcilik niyeti arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Bu temel amacın yanı sıra araştırmada, bazı demografik özelliklere göre girişimcilik niyeti ve işsizlik kaygısının farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi de amaçlanmaktadır. Bu kapsamda 802 son sınıf öğrencisine anket uygulanmıştır. Kolayda örnekleme yöntemi ile uygulanan anketlerle elde edilen veriler SPSS 22.0 programında Mann Whitney U, Kruskal Wallis ve Korelasyon testleri ile analiz edilmiştir. Gerçekleştirilen analizlerin sonuçlarına göre son sınıf öğrencilerinin yaşadığı işsizlik kaygısı ile girişimcilik niyetleri arasında anlamlı, pozitif yönde ve zayıf, işsizlik kaygısının alt boyutlarından kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği dışında diğer üç alt boyut ile girişimcilik niyeti arasında anlamlı pozitif yönde ve zayıf bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yine elde edilen bulgulara göre işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyetinin, bazı demografik özelliklere göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İşsizlik, Genç İşsizliği, İşsizlik Kaygısı, Girişimcilik, Girişimcilik Niyeti

1 Yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

2 Prof. Dr. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü (e posta: fkarci@atauni.edu.tr)

3 Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü (e posta: ensar.balkaya@atauni.edu.tr)

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine levels of entrepreneurial intention and unemployment concern in senior university students and to reveal relationship between unemployment concern and entrepreneurial intention and to reveal relationship between subdimensions of unemployment concern and entrepreneurial intention. In addition to this main purpose, the other purpose is to determine whether entrepreneurial intention and unemployment concern differ according to demographic attributes. In this scope, a survey was carried out on 802 senior students. Data which were obtained through convenience sampling method were analyzed through Mann Whitney U, Kruskal Wallis and correlation tests of SPSS. According to results of analyses; there is a significant, positive and weak relationship between entrepreneurial intention and unemployment concern and positive weak relationship between entrepreneurial intention and three subdimensions of unemployment concern except personal pessimism, lack of self-trust. According to results of discriminant analyses; levels of entrepreneurial intention and entrepreneurial intention of senior university students differ significantly according to some demographic factors.

Keywords: Unemployment, Youth Unemployment, Unemployment Concern, Entrepreneurship, Entrepreneurial Intention.

GİRİŞ

Girişimcilik niyeti, literatürde çoğunlukla potansiyel birer girişimci durumunda olan üniversite öğrencileri üzerinde çalışılan bir konudur. Konunun üniversite öğrencileri üzerinde yoğunlaştırılmasının, hem yaşları gereği kaybedecek çok fazla şeylerinin olmaması ve daha fazla risk alabilecekleri, hem de almış oldukları eğitim dolayısıyla sahip oldukları niteliklere bağlı olarak daha başarılı girişimlerde bulunabilecekleri gibi güçlü ihtimallerden kaynaklanabileceği düşünülebilir. Fakat Türkiye’de yükseköğrenim mezunlarının ilk hedefi çoğunlukla kamu ya da özel sektörde iş sahibi olmaktır.

Tam istihdamın gerçekleşme ihtimalinin oldukça düşük olduğu ve dolayısıyla yükseköğrenim mezunu gençlerin tümünün kamu ya da özel sektörde istihdam edilebilme ihtimalinin oldukça düşük olduğu kabul edilmektedir. Üniversite öğrencilerinin bu gerçekliğin ve işsizlik ihtimaline karşı kendi işini kurmanın oldukça etkili bir seçenek olduğunun farkında olması, bireysel ve toplumsal açıdan daha olumlu sonuçların ortaya çıkmasına sebep olacaktır. Dolayısıyla işsiz kalma ihtimaline karşı, öğrencilerin girişimci olmayı seçip seçmeme konusunda nasıl bir tavır takınacağını belirleyebilmek ve varsa gerekli eğitim ve istihdam politikaları değişikliklerini gerçekleştirmek oldukça önemlidir.

Bu kapsamda araştırmanın temel amacı; ‘üniversite son sınıf öğrencilerinin yaşadığı işsizlik kaygısının, öğrencilerin girişimcilik niyeti ile ilişkili olup olmadığını belirlemek’ olarak belirlenmiştir. İki bölümden oluşan bu çalışmanın, ilk bölümünde işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti konusu ilgili yazınla birlikte açıklanmıştır. İlk bölümün sonunda ise üniversite öğrencilerinde girişimcilik niyeti ile işsizlik kaygısı ilişkisiyle ilgili literatür taramasına yer verilmiştir. İkinci bölüm ise araştırmanın uygulama bölümünü oluşturmaktadır. Bu bölümde öncelikle araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin bulgulara, işsizlik kaygısı ile girişimcilik niyeti ilişkisine ve demografik değişkenlere göre işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti farklılıklarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Üniversite Öğrencilerinde İşsizlik Kaygısı

Kaygı, davranış bilimi alanında çalışan bilim insanları tarafından temel bir insani özellik olarak kabul edilmesine rağmen, genel bir kaygı tanımı yapılmamış ve kavram çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. Freud (1936) kaygıyı “arzu edilmeyen durumlarda etkili olan ve hissedilen bir şey” olarak tanımlarken, Miller (1951) “korkuya benzeyen ve önceden gelişen bir reaksiyon” olarak tanımlamıştır (Fitzgerald,

1997: 20). Kaygı; belirsiz, kontrol dışında gelişen ve gelecekte gerçekleşmesi olası olan zararlara ilişkin tehditlerin değerlendirilmesiyle ortaya çıkan öznel bir duygudur (Tang ve Gibson, 2005: 612).

İşsizlik kavramı ise iktisatçılar tarafından genellikle çalışma istek ve yeteneğine sahip olduğu halde piyasada geçerli ücret haddinde iş bulamama durumu olarak tanımlanmaktadır. Çalışmanın odak noktası olan üniversite son sınıf öğrencileri, genç yaş grubu içerisinde yer aldıkları için burada genç işsizliği konusuna ve ülkemizde genç işsizliğine değinilecektir.

Genç işsizliği olgusundan bahsetmeden önce genç kavramının ne anlama geldiğini ve kimleri kapsadığını bilmek gerekmektedir. Birleşmiş Milletlerin standart tanımına göre genç kavramı 15 ve 24 yaşlar da dâhil 15-24 yaş arasını içerir. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) 15-24 yaş arasında çalışanları genç işçi olarak kabul edilmektedir. Aynı şekilde Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) da genç nüfusu "15-24 yaş aralığında olan, üniversite yurtları, yetiştirme yurtları, huzurevi, özel nitelikteki hastane, hapishane, kışla vb. yerlerde (kurumsal nüfus) ikamet edenlerin haricindeki nüfustur" şeklinde açıklamaktadır (Erdogan ve Özdemir, 2015: 16). Fakat dünya genelinde ve Türkiye'de gençlerin eğitimde kalma sürelerinin uzaması ve lisansüstü eğitim görenlerin sayılarının artmasından dolayı birçok uluslararası kuruluş ve Türkiye için gençliğin yaş aralığı 15-29 olarak kabul edilebilir (Yentürk ve Başlevent, 2007: 3). Genç işsizliği olgusu öncelikle okuldan iş hayatına geçişin belirleyicisi olan eğitim sistemine, bazı işgücü piyasası kurumlarının düzenlemelerine (örneğin; asgari ücret, gençler için işsizlik ödemeleri vb.), aile tarafından sağlanan gelir desteğinin rolüne ve genç nüfusun genel nüfus içerisindeki oranına bağlıdır (Jimeno ve Rodriguez-Palenzuela, 2002: 8).

Genç işsizlik oranı dünyada birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de oldukça yüksektir. Fakat asıl sorun gençler için yeni iş fırsatlarının oluşturulmaması sebebiyle genç işsizliğinin azalmaması ve kronik hale gelmesidir (Durak ve Kaya, 2014: 61). Genç işsizler grubu içerisinde ise yükseköğrenim mezunu gençlerin oranı dikkat çekici düzeydedir.

Tablo 1. Türkiye'de Eğitim Durumuna Göre (15-29) Genç İşsizliği (%)

		Okur-Yazar Olmayan	Lise Altı Eğitimler	Lise ve Dengi Meslek Okulları	Yüksek-Öğrenim
2010	Toplam	15,6	16,3	20,7	21,7
	Kadın	8,3	14,3	28,2	26,0
	Erkek	25,2	17,1	17,2	17,9
2011	Toplam	10,1	13,3	17,1	20,3
	Kadın	4,0	12,3	24,3	25,0
	Erkek	18,7	13,6	13,8	16,4
2012	Toplam	8,1	12,8	16,0	19,4
	Kadın	3,5	11,7	23,4	24,7
	Erkek	14,0	13,2	12,7	14,9
2013	Toplam	11,2	13,9	16,4	19,7
	Kadın	5,7	13,6	24,7	24,9
	Erkek	20,4	14	12,6	15,1
2014	Toplam	12,1	13,5	16,1	19,9
	Kadın	7,5	12,2	23,0	24,3
	Erkek	19,8	13,9	13,0	16,0

Kaynak: İstatistiklerle Gençlik/Youth Statistic 2014, (TÜİK, 2015: 43)

Tablo 1’de yer alan bilgiler TÜİK’in 2015 yılında yayınladığı istatistiklerle gençlik çalışmasından alınmıştır. 2015, 2016 ve 2017 yılları için 15-29 yaş aralığının eğitim durumuna göre işsizlik oranlarına ilişkin her hangi bir çalışma yapılmamıştır. 2015, 2016 ve 2017 yılları için 15-24 yaş grubunun eğitim durumuna ilişkin verileri incelendiğinde de yine en yüksek işsizlik oranına sahip grubun yükseköğretim mezunu gençler olduğu anlaşılmıştır. 2015 yılında bu oran %29,5 2016 yılında % 30,8 ve 2017 yılında ise %34,4’tür (TÜİK, 2018).

Eğitim seviyesine göre değerlendirildiğinde, genç işsizlik oranlarının okuma-yazma bilmeyenlerde en düşük, yükseköğretim mezunlarında ise en yüksek seviyede gerçekleştiği görülmektedir. Gençler arasında eğitim seviyesi arttıkça işsizlik oranı da artmaktadır. Eğitim seviyesi yükseldikçe işsizliğin azalması beklenmesine rağmen durumun özellikle gençler açısından tam tersi bir şekilde gerçekleşmesi, eğitimin gençleri istihdam edilebilir bir duruma getirme noktasındaki işlevini tartışmalı bir hale getirmektedir. Fakat özellikle yeni mezunların niteliksel anlamda eksik olduğu ve mesleki deneyimin işsizlikle karşı karşıya kalma riskini artırdığı da göz ardı edilmemelidir (Kavak, 1997: 24).

Yükseköğretim mezunu gençler arasında yüksek seviyede gerçekleşen işsizlik oranı eğitim alanlarına göre de farklılık göstermektedir. TÜİK tarafından gerçekleştirilen en son mezun olunan eğitim alanına göre işsizlik oranı araştırmaları, İİBF mezunlarının da içerisinde yer aldığı eğitim alanlarında işsizlik oranlarının yüksek seviyede gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. 2017 yılında İş ve Yönetim alanından mezun olanlar arasında işsizlik oranı %13,2, Sosyal Hizmetler için 26,4 ve İmalat ve İşletme için bu oran % 14,2 olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu oran Sağlık alanı için % 9,6 Mühendislik alanı için % 9 ve Güvenlik Hizmetleri alanı için % 5 olarak gerçekleşmiştir (TÜİK, 2018). Dolayısıyla çalışmanın örneklem grubunu oluşturan İİBF öğrencilerinin mezun olduktan sonra iş bulma imkanının diğer bazı alanlara göre zor olabileceği kabul edilebilir bir durumdur.

İşsizlik ve genç işsizliği olgusu, depresyon ve kaygı gibi en yaygın psikolojik sıkıntılarla da yakından ilişkilidir (Weich ve Lewis, 1998: 118). Kaygının gelecekte gerçekleşme ihtimali olan olumsuz durumlara karşı ortaya çıkan ve özellikle kişilerde risk algısı ve bu riske ilişkin kişide oluşan olumsuz duygusal bir durum olduğu kabul edilmektedir (Sjöberg, 1998: 90). İşgücü piyasalarındaki belirsizlik ve artan işsizlik oranları işgücü içerisindeki insanların gelecekle ilgili birçok yönden etkileyen çalışma hayatıyla ilgili bir takım olumsuz düşüncelere sahip olmasına ve “işsizlik kaygısı” yaşamalarına sebep olabilmektedir. Tüm bu bilgiler ışığında işsizlik kaygısı; ister çalışır durumda, iş arama durumunda ve isterse de henüz eğitimini tamamlamamış, yakın gelecekte işgücü piyasasına katılacak olan bireylerin hem öz-yeterlilik gibi kendilerine bağlı olan ve hem de istihdamın genel durumu gibi etki edemediği şartlara bağlı olarak gelecekte bir iş sahibi olamama ya da sahip olduğu işi kaybetmesine ilişkin algıladığı riskten kaynaklanan olumsuz bir duygusal durum olarak ifade edilebilir.

İşsizlik kaygısının iş arayan, çalışır durumda olan ve henüz işgücüne katılmamış ve katılması durumunda karşılaşılabileceği güçlüklerle karşılaştığında ortaya çıkabileceği ifade edilse de işsizlik kaygısı konusu, literatürde genel olarak öğrenciler, özellikle de üniversite öğrencileri üzerinde çalışılmış bir konudur. İşsizlik kaygısıyla ilgili çalışmalarda genel itibarıyla öğrencilerin gelecekle ilgili düşünceleri değerlendirilmektedir.

Kaya ve Varol (2004) çalışmalarında öğrencilerin kaygı düzeyini en fazla etkileyen faktörlerin hastalık, yakınlarını kaybetme ve iş bulamama veya işe girememeye ilgili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Canbaz ve diğ. (2007) çalışmalarında tıp fakültesi son sınıf öğrencilerinin yarısının mesleki gelecek kaygısı yaşadığı sonucuna ulaşmışlardır. Ersoy-Kart ve Erdost (2008) çalışmalarında mezuniyete yaklaştıkça öğrencilerin işsizlik kaygısının arttığı, kontrol odağı ile işsizlik kaygısı arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu, işsizlik kaygısı arttığında öğrencilerin öz-saygılarının azaldığı ve işsizlik kaygısının, babanın eğitim

durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşmışlardır. Dursun ve Aytaç (2009) çalışmalarında iş deneyiminin işsizlik kaygısını azalttığı, kız öğrencilerin işsizlik kaygısının erkek öğrencilere göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Kıcır (2010) çalışmasında öğrencilerin stres, depresyon ve işsizlik kaygısı düzeyleri arasında anlamlı ilişkilerin olduğu, kız öğrencilerin genel kaygı düzeyinin erkek öğrencilere oranla önemli derecede yüksek olduğu ve öğrencilerin dış kontrol ve öz-saygı değerleri ile işsizlik kaygısı arasında negatif bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşmıştır. Tayfun ve Korkmaz (2016) çalışmalarında üniversite son sınıf öğrencilerinde işsizlik kaygısının açıklayıcılarının önem sırasıyla; öğrencilerin işgücü piyasa koşullarına ilişkin algıları, çevresel ve sosyal baskı, kişisel karamsarlık ve öz saygı ve niteliksel eksiklikler olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Üniversite Öğrencilerinde Girişimcilik Niyeti

Girişimcilik niyetini açıklamaya geçmeden önce niyet kavramının ifade edilmesinde yarar vardır. Niyet, belirli bir hedefe ya da bir şeye ulaşmak için bir yola, bir yönleme (araçlara) yönelik olarak kişinin dikkatini (deneyim ve eylemini) yönlendiren zihinsel bir haldir. William James (1890/1950) niyeti; planlanan şeyin zihinde ortaya çıkmasıyla kişinin odaklanması sonucu, bir karara varma sürecinde "böyle olsun" gibi bir ifadeyle gerçekleşen içsel iletişim ya da kendiyi konuşma olarak tanımlamaktadır (Bird, 1988: 442). Niyet, kişinin gerçekleştirdiği, ya da gerçekleştirmekte olduğu davranışın anlaşılması için son derece önemlidir (Propstmeier, 2011: 65) ve çoğunlukla kişiliğe ve duruma bağlı olarak ortaya çıkmaktadır (Krueger, Reilly ve Carsrud, 2000: 412). Bird (1988) girişimcilik niyetini, yeni bir girişimde bulunma ya da var olan girişimler için yeni değerler yaratmanın amaçlanması olarak ifade etmektedir. Girişimcilik niyeti, bir bireyin hali hazırda yeni bir iş/işletme kurma ya da gelecekte herhangi bir zamanda yeni bir iş/işletme kurmaya ilişkin niyetini ifade etmektedir (Engle ve diğ., 2010: 38). Yapılan bir çok ampirik çalışmada, girişimcilik niyeti ile bir işletme kurma faaliyetinin gerçekleştirilmesi arasında önemli bir ilişkinin varlığı ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla bir kişinin girişimsel faaliyette bulunmaya ilişkin kararının tahmin edilmesi, kişinin girişimcilik niyetinin belirlenmesi ile gerçekleştirilebilir (Lee ve diğ., 2011: 6). Bu bilgilerden hareketle girişimciliğin ilk ve en önemli adımının bir girişimde bulunmaya yönelik niyetlilik hali olduğu düşünülebilir.

Kişinin diğer kariyer seçeneklerine karşı, bulunduğu çevrede potansiyel fırsatları değerlendirmesini sağlayacak yeni bir iş kurma ve girişimde bulunma düşüncesini yansıtan (Karabey, 2013: 147) girişimcilik niyeti, kişinin istihdamını kendi kuracağı işle gerçekleştirme arzusunu ifade eder. Buna göre kişi iş aramak yerine, risk alarak kendi işini kurmaya, girişimci olmaya niyet eder (Jayeoba, 2015: 223).

Bireyin kendi işini kurmaya yönelik girişimci çabalar harcama yönündeki faaliyetlere bağlılığı olarak da ifade edilen girişimcilik niyeti (Krueger ve Carsrud, 1993; Şeşen ve Basım, 2012: 22), yeni bir iş kurma ve geliştirmeye yönelik girişimci faaliyetlerle ilgili akıl yürütmeyi içerir. Fakat birey genellikle sahip olduğu bilgi, birikim ve sermayesine güvenerek yeni bir iş kurma yönünde niyete sahip olabilmektedir (Arslan, 2002:4). Bu noktada bireyin girişimcilik niyeti özellikle sahip olması gereken bir takım kişisel özelliklerinin yanı sıra riske edebileceği sermayesi ile ilgili finansal bilgisi, avantajlı ürün ya da hizmet geliştirme ve pazarlama gibi alanlardaki beceri ve tecrübesinden de etkilenebilmektedir (Bozkurt vd., 2012:243). Girişimcilik niyeti konusu literatürde çeşitli örneklem grupları üzerinde çalışılsa da çoğunlukla potansiyel birer girişimci olan üniversite öğrencileri üzerinde çalışılan bir konudur:

Linan ve diğerleri (2005) çalışmalarında ücretli işlerde çalışmak gibi bir hedefi olmayan ve girişimciliğe karşı olumlu bir algıya sahip olan öğrencilerin diğer öğrencilere oranla daha yüksek seviyede

girişimcilik niyetine sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Naktiyok ve Timuroğlu (2009) çalışmalarında erkek öğrencilerin girişimcilik niyetlerinin kız öğrencilere oranla daha yüksek olduğu, ailenin gelir seviyesi düştükçe öğrencinin girişimcilik niyetinin azaldığı ve baba mesleği ve akademik başarı değişkenine göre öğrencilerin girişimcilik niyet düzeyinde anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Schwarz ve diğerleri (2009) çalışmalarında girişimciliğin olumlu bir şekilde desteklendiği ve girişimciliğin önünde engeller olmadığına ilişkin algıya sahip öğrencilerin girişimcilik niyet düzeylerinin diğerlerine nazaran anlamlı bir farklılık göstermediği, buna karşın bulunduğu üniversitede girişimciliğin desteklendiğine ilişkin algıya sahip öğrencilerin girişimcilik niyet düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Fatoki (2010) çalışmasında üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyetini motive eden faktörlerin; istihdam, özgürlük, yaratıcılık, ekonomik değer ve sermaye olduğu, engelleyici faktörlerin ise sermaye, yetenek, destek, risk, ekonomik durum ve suç olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Díaz-García ve Jiménez-Moreno (2010) çalışmalarında erkeklerin girişimcilik niyet düzeylerinin kadınlara oranla daha yüksek olduğu, çevre ve sosyal normlara ilişkin olumlu algının girişimcilik niyetini pozitif yönde etkilediği, buna karşın ailede ticaretle uğraşan birinin olmasına ve cinsiyet değişkenine göre girişimcilik niyeti düzeyinin anlamlı bir fark oluşturmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Wang ve diğ. (2011) çalışmalarında iş deneyimi olan öğrencilerin daha güçlü bir uygulanabilirlik algısına ve dolayısıyla daha yüksek seviyede girişimcilik niyetine sahip olduğu, ailenin gelir durumu faktörüne göre, girişimcilik niyetinin farklılık gösterdiği ve aile içerisinde ticaretle uğraşan birinin varlığının da öğrencilerin girişimcilik niyeti üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Moreno ve diğerleri (2012) çalışmalarında İktisadi ve İdari Bilimler eğitiminin öğrencilerin girişimcilik niyeti üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre eğitimin hem iktisat hem işletme bölümü öğrencileri için girişimcilik niyetini olumlu yönde etkilediği, eğitimin sonuna yaklaştıkça öğrencilerin girişimcilik niyet düzeylerinin yükseldiği ve işletme öğrencilerinin iktisat öğrencilerine göre daha fazla girişimcilik niyetine sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Çelik ve diğerleri (2014) çalışmalarında, yakın çevresinde girişimci birinin olmasıyla öğrencinin girişimcilik niyeti arasında pozitif yönlü bir ilişkinin olduğu, anne ve babanın eğitim durumu ve kardeşleri arasındaki sıralama ile girişimcilik niyeti arasında bir ilişkinin olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Özdemir (2014) çalışmasında benlik saygısı ve girişimcilik niyeti arasında bir ilişkinin olmadığı, Amerikan üniversite öğrencilerinin Türk üniversite öğrencilerine oranla daha yüksek seviyede girişimcilik niyetine sahip olduğu ve rekabeti doğanın kanunu olarak görme ve her türlü rekabette kazanmayı amaçlama anlamına gelen dikey bireycilik ile girişimcilik niyeti arasında olumlu bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Zepeda (2015), çalışmasında öğrencilerin aldıkları girişimcilik eğitiminin öğrencilerin girişimcilik niyetleri üzerinde etkisinin olmadığı, fakültenin girişimcilik eğitime ilişkin deneyiminin öğrencilerin girişimcilik niyeti üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Varamâki ve diğ. (2015) çalışmalarında, algılanan davranışsal kontrolün girişimcilik niyeti üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu ve uygulama temelli girişimcilik eğitiminin ders temelli girişimcilik eğitimine göre girişimcilik niyeti üzerinde daha fazla etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Singh ve diğ. (2016) çalışmalarında üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyetini en fazla etkileyen iki değişkenin yenilikçi kişilik özelliği ve bulunulan çevrede algılanan fırsat olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Duckworth ve diğerleri (2016) çalışmalarında yaratıcı kişilik özelliği ile girişimcilik niyeti arasında pozitif bir ilişkinin olduğu ve cinsiyetin yaratıcı kişilik özelliği aracılığıyla girişimcilik niyeti üzerindeki dolaylı etkisinin erkeklere nispeten kadınlarda daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

İşsizlik Kaygısı ve Girişimcilik Niyeti İlişkisi

Özellikle gelişmekte olan ülkeler için en önemli sorunlardan birini oluşturan işsizlikle mücadele etmenin en etkili yollarından biri, girişimciliği teşvik etmek ve girişimci sayısını artırmaktır (Abdulhalim Çelik, 2006: 467). Nitekim birçok çalışma, işsizliğin arttığı yer ve zaman diliminde diğer yer ve zamanlara oranla insanların girişimci olmayı seçme olasılığının arttığını ortaya koymaktadır. Bu durumun sebebi olarak; bazı iktisatçılar bu insanların girişimci olma durumunda daha az şey kaybedecek olmasını, diğer bazı iktisatçılar ise bu insanların daha düşük bir fırsat maliyetine sahip olmasını işaret etmektedirler (Shane, 2007: 25). Wickham (2006, pp. 102-103) girişimciliği çekici hale getiren faktörleri; "geleneksel iş hayatının mali sınırlılıkları, *işsiz kalma endişesi*, iş güvencesizliği, kariyer açısından geleneksel işlerin sınırlılıkları, geleneksel iş hayatında yenilikçiliğin engellenmesi ve kişilerin geleneksel işlere uyum sağlayamaması" şeklinde sıralamaktadır. Bu konudaki bazı ampirik çalışmalar şöyledir:

Falco ve Haywood (2016) çalışmalarında insanları girişimci olma yönünde tetikleyen faktörlerin "işsiz kalma ihtimaline karşı kendi işini kurma" ve "girişimci olması durumunda her hangi bir ücretli işte çalışarak kazanacağından daha fazla kazanabileceğine inanma" olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Pihie ve Akmaliah (2009) çalışmalarında öğrencilerin çoğunluğunun başka bir işte istihdam edilmenin yerine kendi işini kuma niyetinde olduğu, öğrencilerin girişimcilikle ilgili yeterince bilgi sahibi olmadığı ve girişimcilikle ilgili daha nitelikli eğitime ihtiyaç duydukları sonucuna ulaşılmıştır. Yılmaz ve Günel (2011) çalışmalarında, üniversite eğitimi ile kendi işini kurma arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı, ebeveynlerinin çalışma alanıyla öğrencilerin kendi işlerini kurma niyeti arasında ise anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 46,4'ü yüksek işsizlik oranının girişimciliği artıracağını düşünürken, % 53,6'sı bu düşünceye katılmamıştır. Sezer (2013) çalışmasında, araştırmaya katılan öğrencilerin % 25'inin kariyer hedefi olarak girişimciliği düşündükleri, %75'inin ise kamu ve özel şirketlerde ücretli olarak çalışmayı düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencileri girişimci olmaya yönlendiren faktörlere ilişkin değerlendirmeler çerçevesinde ise zorunluluk başlığı altında "*iş bulamama korkusu*" yer almıştır.

Bu çalışmada ise üniversite eğitiminin sonlarına yaklaşmış ve potansiyel birer girişimci olan İİBF son sınıf öğrencilerinin iş bulamama endişelerine karşın kendi işini kurma yönünde bir niyete sahip olup olmadıkları araştırılmaktadır.

Araştırma

İşsizlik sorunu özellikle az gelişmiş ve Türkiye'nin de içinde bulunduğu gelişmekte olan ülkeler grubu için giderek daha ağır bir hal almaktadır. Genç işsizliği sorunu da genel işsizlik sürecini takip etmekte hatta çoğu durumda genel işsizlik oranlarını aşmaktadır. Bu durum işgücü piyasasında bulunan ya da yakın zamanda işgücüne dâhil olacak gençlerin iş bulma ümidini kırmaktadır. Ekonomik gelişimin lokomotifleri olarak kabul edilen girişimcilik ise işsizliğe karşı oldukça etkili ve önemli bir mücadele yöntemi olarak görülmektedir. Özellikle daha kolay risk alabilme gibi girişimciliğe uygun özelliklere, yaşı ve bulunduğu pozisyon dolayısıyla sahip olan gençlerin girişimci olma yönünde teşvik edilmesi, ekonomik gelişimin ve bunun yanı sıra istihdamı artırmanın oldukça etkili bir yoludur. Bu kapsamda yakın zamanda işgücü piyasasına dâhil olacak genç üniversite öğrencilerinin yaşadığı işsizlik kaygısının ve girişimci olma yönündeki niyetlerinin belirlenmesi ve yaşadıkları işsizlik kaygısı ile girişimcilik niyet seviyeleri arasında bir ilişkinin varlığının sorgulanması oldukça önemlidir. Konunun önemi dolayısıyla araştırma, hem yakın zamanda işgücü piyasasına dâhil olacak olmaları ve oldukça yüksek sayıda mezunu olmasına karşın istihdam oranlarının düşük olması, hem de potansiyel birer girişimci durumunda olmaları gerekçeleriyle İİBF son sınıf öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın evrenini üniversite son sınıf öğrencileri, çalışma evrenini ise TRA1 bölgesinde bulunan İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerinde 2016-2017 eğitim-öğretim yılında son sınıfta okuyan 1643 öğrenci oluşturmuştur. Atatürk Üniversitesi, Erzurum Teknik Üniversitesi, Erzincan Üniversitesi ve Bayburt Üniversitesi İİBF öğrencilerinin oluşturduğu çalışma evreni içerisinde kolayda örnekleme yöntemiyle ulaşılan toplam 960 son sınıf öğrencisine anket formları dağıtılmış, bunlardan 827'si doldurulmuştur. 827 anketten ise 25 tanesi eksik doldurulmuş olması gerekçesiyle araştırmaya dâhil edilmemiştir. Araştırmanın örneklemini 802 üniversite son sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Örneklem grubu içerisinde katılımcı sayısı üniversite değişkenine göre sırasıyla Atatürk Üniversitesi 363 öğrenci (% 45,3), Erzincan Üniversitesi 214 öğrenci (%26,7), Bayburt Üniversitesi 123 öğrenci (%15,3) ve son olarak Erzurum Teknik Üniversitesi'nden 102 öğrenci (%12,7) olmak üzere toplam 802'dir.

Veri Toplama Yöntem ve Araçları

Üniversite son sınıf öğrencilerinin yaşadığı işsizlik kaygı düzeyi ve girişimcilik niyeti düzeyinin ve söz konusu değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışmanın verileri, birincil elden dağıtılan anketler aracılığıyla elde edilmiştir.

Çalışmada kullanılacak verileri elde etmek amacıyla dağıtılan anket formunda toplam 46 soru yer almıştır. Bunların; 25'i işsizlik kaygısı, 6'sı girişimcilik niyeti, 11'demografik özellik ve 4'ü de öğrencilerin eğitimine ilişkin sorulardan oluşmaktadır.

"İşsizlik Kaygısı" ölçeği, Ersoy-Kart ve Erdost (2008)'un öğrencilerin işsiz kalma durumuna ilişkin algılarını ölçmek amacıyla gerçekleştirdikleri çalışmada hazırladıkları psikometrik sorularla oluşturulmuştur. Dursun ve Aytaç (2009) da çalışmalarında öğrencilerin işsizlik kaygı düzeylerini belirlemek amacıyla ilgili literatürü esas alarak psikometrik sorular hazırlamışlardır. Tayfun ve Korkmaz (2016) ise çalışmalarında söz konusu psikometrik soruları kullanarak 26 soruluk işsizlik kaygısı ölçeğini hazırlamışlardır. Bu çalışmada ölçeğin geçerliliğine ilişkin gerçekleştirilen ön çalışmada açıklayıcı faktör analizi yapılmış ve ölçeğin geçerli olduğu anlaşılmıştır. Ölçekte işsizlik kaygısı, **kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği** ilk 4 madde, çevresel ve sosyal baskı 8 madde, **niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği** 5 madde, ve **ekonomideki istihdam zorlukları** 8 madde olmak üzere toplam 4 boyutta incelenmiştir.

Öğrencilerin girişimcilik niyetini belirlemek için kullanılan "Girişimcilik Niyeti" ölçeği; Linan ve Chen (2009) tarafından hazırlanan ve Şeşen ve Basım (2012) tarafından Türkçeye çevrilerek geçerlilik ve güvenilirlik analizleri yapılarak uygulanan 6 maddelik ölçektir.

Her iki ölçek de en olumsuzdan; (1) Kesinlikle Katılmıyorum, en olumlu ifadeye; (5) Kesinlikle Katılıyorum şeklinde hazırlanan likert tipi ölçektir. Ölçeklere ilişkin güvenilirlik analizi sonuçları Tablo 2'de gösterilmektedir.

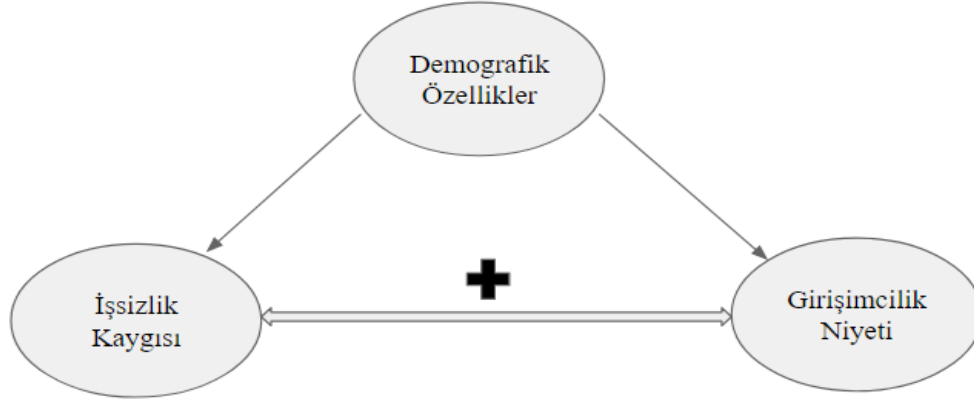
Tablo 2. Kullanılan Ölçeklerin Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Ölçek Adı	Ölçek Boyutları	Cronbach's Alfa
İşsizlik Kaygısı Ölçeği	Genel Katsayı	0,87
	Boyut 1: Kişisel Karamsarlık ve Özgüven Eksikliği	0,69
	Boyut 2: Çevresel ve Sosyal Baskı	0,75
	Boyut 3: Niteliksel Olarak Bilgi ve Beceri Eksikliği	0,74
	Boyut 4: Ekonomideki İstihdam Zorlukları	0,83
Girişimcilik Niyeti Ölçeği	Genel Katsayı	0,95

Tablo 2 incelendiğinde araştırmada kullanılan ölçeklerin genel olarak sosyal bilimlerde kabul edilen sınırlar içinde olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırmanın Modeli

Çalışmanın temelini oluşturan araştırma modeli Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1. Araştırma Modeli

Literatürde, üniversite öğrencilerinin işsizlik kaygısını ve girişimcilik niyetini farklı değişkenlerle inceleyen araştırmalar bulunmasına karşın bu iki değişkenin ilişkisini ayrıntılı bir şekilde inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır. Çalışmanın modeli literatür esas alınarak ve ana değişkenler arasındaki ilişki eklenerek geliştirilmiştir.

Çalışmanın önceki kısımlarında literatürde konuya ilişkin sınanmış bazı hipotezlerden bahsedilmiştir. Söz konusu çalışmalarda girişimcilik niyeti ve işsizlik kaygısının cinsiyet, ailenin gelir durumu, eğitime devam ederken kalınan yer, ağırlıklı not ortalaması, girişimcilik dersi ya da kursu alıp almama, üniversite ve bölüm gibi demografik özelliklere göre istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. İlgili çalışmalar esas alınarak hipotezler geliştirilmiştir. Bu hipotezlere ilaveten araştırmanın asıl amacını oluşturan; işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti ilişkisiyle ilgili hipotezler geliştirilmiştir.

H1: Üniversite son sınıf öğrencilerinin genel işsizlik kaygısı ile girişimcilik niyeti arasında istatistiki açıdan anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki vardır.

H2: Üniversite son sınıf öğrencilerinde işsizlik kaygısı alt boyutları ile girişimcilik niyeti arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H2₁: Üniversite son sınıf öğrencilerinin kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği ile girişimcilik niyeti arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki vardır.

H2₂: Üniversite son sınıf öğrencilerinin algıladığı çevresel ve sosyal baskı ile girişimcilik niyeti arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki vardır.

H2₃: Üniversite son sınıf öğrencilerinin niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği ile girişimcilik niyeti arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki vardır.

H2₄: Üniversite son sınıf öğrencilerinin ekonomideki istihdam zorluklarına ilişkin algıları ile girişimcilik niyeti arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki vardır.

H3: Üniversite son sınıf öğrencilerinin işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti düzeyleri demografik özelliklerine göre anlamlı farklılık gösterir.

Araştırma Bulguları

Bu bölümde, araştırmada kullanılan ölçeklerle elde edilen verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular araştırma hipotezlerinin sınanması amacıyla incelenmektedir. Elde edilen araştırma bulguları, öncelikle katılımcıların demografik özellikleri ve eğitime ilişkin özellikleri açısından incelenmektedir. İkinci olarak katılımcıların işsizlik kaygısı ve alt boyutlarına (*kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği, çevresel ve sosyal baskı, niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği, ekonomideki istihdam zorlukları*) ilişkin algılarının ve girişimcilik niyeti seviyelerinin ortalaması incelenmektedir. Sonrasında ise farklılıklara ilişkin ve ana değişkinlerin ilişkisiyle ilgili hipotezler sınanmaktadır. Söz konusu tanımlayıcı istatistik testleri, farklılık ve ilişki analizleri SPSS 22.0 programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin 475'i kadın 327'si erkektir. Öğrencilerin okula gelmeden önceki yerleşim yerlerine bakıldığında çoğunluğunun il veya metropolden, az bir kısmının köyden geldiği ve eğitimlerine devam ederken %32,2'sinin devlet yurdunda %9,2' sinin özel yurttan kaldığı görülmektedir. Öğrencilerin büyük bir kısmının (%61) iş deneyimine sahip olduğu ve iş deneyimi olanlar içerisinde ise büyük çoğunluğun çalışma süresinin 1 yılın üzerinde olduğu görülmektedir. Öğrencilerin eğitimiyle ilgili bulgular incelendiğinde, çoğunluğunun girişimcilikle ilgili ders ya da kurs aldığı ve yarısına yakınının ağırlıklı not ortalamasının 2.01-2.50 aralığında, sadece %3,9'unun 3.51-4.00 aralığında olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin genel işsizlik kaygısı, işsizlik kaygısı alt boyutları ve girişimcilik niyeti ortalamalarına ilişkin bulgular Tablo 3.'te gösterilmektedir. Değerlemede kullanılan 5'li Likert ölçeği aralıkların eşit olduğu varsayımından hareket edilerek, aritmetik ortalamalar için puan aralığı katsayısı 0,80 olarak bulunmuştur [Puan Aralığı = (En Yüksek Değer-En Düşük Değer)/5 = (5-1)/5= 4/5 = 0,80]. Bu değer cevap kodlarının en düşüğü olan 1,00'a, ardından ardışık olarak sonraki değerlere eklenerek değerlendirme aralıkları elde edilmiştir. Buna göre aritmetik ortalamaların değerlendirilme aralıkları; "1,00-1,80= çok düşük, 1,81-2,60=düşük, 2,61-3,40=orta, 3,41-4,20=yüksek, 4,21-5,00= çok yüksek" şeklinde oluşturulmuştur (Çınar, 2012).

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Tüm Öğrencilerin İşsizlik Kaygısı ve Girişimcilik Niyeti Ortalamaları

Ölçekler	N	Ortalama	Standart Sapma
Kişisel Karamsarlık ve Özgüven Eksikliği	802	3,13	0,78
Çevresel ve Sosyal Baskı	802	3,24	0,73
Niteliksel Olarak Bilgi ve Beceri Eksikliği	802	3,13	0,84
Ekonomideki İstihdam Zorlukları	802	3,56	0,75
İşsizlik Kaygısı	802	3,30	0,58
Girişimcilik Niyeti	802	3,49	1,04

Tablo 3 incelendiğinde işsizlik kaygısı alt boyutları arasında en yüksek (3,56) ortalamaya sahip olan ve nispeten yüksek düzeyde olan boyutun *ekonomideki istihdam zorlukları* olduğu görülmektedir. Buna göre araştırmaya katılan tüm öğrencilerin mezuniyetlerinden sonra istihdam edilebilme noktasında, ülkemizdeki istihdam şartlarına ilişkin olumsuz bir algıya sahip oldukları düşünülebilir. Diğer tüm boyutların ortalamasının nispeten orta düzeyde olduğu görülmektedir. En düşük ortalamaya (3,13) sahip olan boyutların ise *kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği* ile *niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği* boyutları olduğu görülmektedir. Buna göre katılımcıların kişisel olarak karamsar olma ve özgüven eksikliği

ile nitelik olarak bilgi ve beceriye sahip olma açısından kendilerini yetersiz görme noktasında kararsız düzeyde oldukları düşünülebilir.

Genel işsizlik kaygısı ortalamasının, alt boyutlardan sadece ekonomideki istihdam zorlukları alt boyutu ortalamasından düşük olduğu, diğer tüm boyutlardan yüksek olduğu ve nispeten orta düzeyde olduğu görülmektedir. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin mezuniyetlerinden sonra iş bulabilme ihtimaline ilişkin ümitlerinin az olduğu ve orta seviyede işsizlik kaygısı yaşadıkları anlaşılmaktadır.

Yine Tablo 3 incelendiğinde, girişimcilik niyeti ortalamasının yüksek düzeyde (3,49) olduğu fakat likert ölçeğinde kararsıza yakın olduğu görülmektedir. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin mezuniyetlerinden sonra kendi işlerini kurmaya yönelik niyetlerinin olumluya yakın düzeyde kararsız olarak değerlendirilebileceği düşünülmektedir. Çalışmanın önceki bölümlerinde girişimde bulunmak için sahip olunması gereken bilgi-birikim, sermaye ve tecrübe gibi bir takım faktörlerden bahsedilmiştir. Özellikle bir iş kurmak için sahip olunması gereken sermaye, bu sermayenin tecrübesizlik gibi önemli bir etken dolayısıyla oldukça riskli durumda olabilmesi ve pratikte girişimciliğin gerektirdiği bir takım tecrübelerle sahip olunmaması genç üniversite öğrencileri arasında girişimcilik niyetinin yüksek düzeyde olmaması üzerinde etkilidir.

Tablo 4; *genel işsizlik kaygısı*, işsizlik kaygısının alt boyutları olan *kişisel karamsarlık*, *çevresel ve sosyal baskı ve özgüven eksikliği*, *niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği* ve *ekonomideki istihdam zorlukları* ile *girişimcilik niyeti* arasındaki ilişkiyi göstermektedir. Değişkenlik gösteren iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişki "korelasyon" analizi ile incelenmektedir. Negatif ya da pozitif bir değer alabilen ilişkinin kuvveti *pearson katsayısı* olarak da bilinen *korelasyon katsayısı* ile belirlenir. Buna göre 1 ile -1 aralığında herhangi bir değer alan pearson katsayısı; 1'ya yakın olduğunda güçlü ve pozitif, -1'e yakın olduğunda güçlü ve negatif, 0'a yakın olduğunda; pozitif bir sayı ise zayıf ve pozitif, negatif bir sayı ise zayıf ve negatif yönlü bir ilişkinin varlığına işaret etmektedir (Güriş ve Astar, 2014: 287-291).

Tablo 4. Değişkenler Arasındaki İlişkiyi Gösteren Korelasyon Analizi Sonuçları

N=802	1	2	3	4	5	6
1.Kişisel Karamsarlık ve Özgüven Eksikliği	1					
2.Çevresel ve Sosyal Baskı	,331**	1				
3.Niteliksel Olarak Bilgi ve Beceri Eksikliği	,241**	,507**	1			
4.İstihdamdaki Zorluklar	,344**	,562**	,440**	1		
5.Genel İşsizlik Kaygısı	,599**	,840**	,681**	,833**	1	
6.Girişimcilik Niyeti	,982	,120**	,097**	,076**	,102**	1

Tablo 4 incelendiğinde işsizlik kaygısı alt boyutlarından kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği dışında diğer tüm boyutların ve genel işsizlik kaygısının girişimcilik niyeti ile pozitif yönlü anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu anlaşılmaktadır. Kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği ile girişimcilik niyeti arasında istatistikî açıdan anlamlı bir ilişkinin olmadığı ortaya çıkmıştır. Özdemir (2014) çalışmasında

üniversite öğrencilerinde benlik saygısıyla girişimcilik niyeti arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç araştırmada elde edilen sonuçla benzerlik göstermektedir. Sonuç olarak **H2₁** hipotezi desteklenmemiştir. Çevresel ve sosyal baskı ile girişimcilik niyeti arasında ($p < 0,01$ anlamlılık düzeyinde) anlamlı, pozitif yönde ve düşük ($r = 0,120$) seviyede bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Fakat bu ilişki, girişimcilik niyeti ile diğer değişkenler arasındaki ilişkiye göre en yüksek seviyededir. Elde edilen sonuca göre öğrencilerin mezun olduktan sonra iş sahibi olmalarına ilişkin algıladıkları çevresel ve sosyal baskı arttıkça, kendi işlerini kurma niyetleri az da olsa artmaktadır. Sonuç olarak **H2₂** hipotezi kabul edilmiştir.

Niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği ile girişimcilik niyeti arasında ($p < 0,01$ anlamlılık düzeyinde) anlamlı, pozitif yönde ve düşük ($r = 0,097$) seviyede bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuca göre öğrencilerin okudukları bölüm ve istihdam edilebilecekleri alanla ilgili kendilerini niteliksel olarak bilgi ve beceri açısından eksik görme seviyeleri arttıkça girişimcilik niyetlerinin de arttığı söylenebilir. Elde edilen bu sonuç, araştırmaya katılan öğrencilerin aldıkları eğitimle, girişimcilik arasında bir ilişki kurmadığını göstermektedir. Nitekim alınan eğitim dolayısıyla algılanan niteliksel yetersizliğin girişimcilik niyeti ile negatif yönde ilişkili olması daha doğal bir sonuçtur. Bu sonuca benzer şekilde Yılmaz ve Günel (2011) de çalışmalarında Turizm fakültesi öğrencilerinin kendi işlerini kurma yönündeki niyetleri ile aldıkları üniversite eğitimi arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucuna ulaşılmışlardır. Sonuç olarak **H2₃** hipotezi kabul edilmiştir. Öğrencilerin ekonomideki istihdam zorluklarına ilişkin algıları ile girişimcilik niyetleri arasında ($p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde) anlamlı, pozitif yönde ve düşük ($r = 0,076$) seviyede bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuca göre öğrencilerin kamu ya da özel sektörde istihdam edilebilmelerine ilişkin algıları olumsuz yönde arttıkça, girişimcilik niyetleri de artmaktadır. Bu ilişkinin güçlü olması daha beklenilir bir durum olmasına karşın, düşük çıkmasının öğrencilerin genel olarak girişimcilik niyeti seviyelerinin yüksek olmaması ve kamu ya da özel sektörde istihdam edilme isteklerinin daha yüksek olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Sezer (2013) çalışmasında İşletme bölümü öğrencilerine uyguladığı anketle, öğrencilerin % 75'inin kamu ve özel şirketlerde ücretli olarak çalışmayı düşündükleri ve % 25'inin kariyer hedefi olarak girişimci olmayı düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak **H2₄** hipotezi kabul edilmiştir.

Genel işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti arasında ($p < 0,01$ anlamlılık düzeyinde) anlamlı, pozitif yönde ve oldukça düşük ($r = 0,102$) seviyede bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Gençler girişimci olmaları durumunda karşılaşacakları bir takım sınırlılıklar nedeniyle işsizlik kaygısı yaşasalar da girişimci olmaktan uzak durmak isteyebileceklerdir. Bu durum işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti arasındaki ilişkinin düşük seviyede gerçekleşmesinin sebebi olarak düşünülebilir. Bu ilişkinin kuvveti sadece çevresel ve sosyal baskı boyutuyla girişimcilik niyeti arasındaki ilişkiden zayıf, diğer tüm ilişkilerden güçlüdür. Öğrencilerin mezun olduktan sonra işsizlikle girişecekleri mücadelede girişimciliği bir seçenek olarak kabul edebilecekleri düşünülebilir. Benzer şekilde Linan ve diğ. (2005), Wickham (2006), Pihie ve Akmaliah (2009), Sezer (2013) ve Falco ve Haywood (2016) üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirdikleri araştırmalarda örneklem grubu içerisindeki öğrencilerin kamu ya da özel şirkette istihdam edilip edilememeye ihtimali dolayısıyla yaşadıkları iş bulamama korkusunun, öğrencileri girişimci olmaya yönlendirdiği sonucuna ulaşılmışlardır. Sonuç olarak **H1** hipotezi kabul edilmiştir.

Girişimcilik niyeti ve işsizlik kaygısı konuları literatürde kişisel ve psikolojik faktörlerle birlikte çalışılmıştır. Nitekim girişimcilik niyetinin insanlarda girişimci kişilik özellikleriyle birlikte var olabileceği literatürde geniş kabul görmektedir. Bu çalışmada ise diğer tüm değişkenler göz ardı edilerek yaşanan işsizlik kaygısının ve girişimcilik niyetinin karşılıklı ilişkisi incelenmiştir. Dolayısıyla değişkenler arasındaki ilişkilerin zayıf çıkması kabul edilebilir bir durumdur.

Bu bölümde cinsiyet, gelir durumu, ailede ticaretle uğraşan birinin olup olmaması, eğitimin alındığı üniversite, okunan bölüm, ağırlıklı not ortalaması gibi demografik özelliklere göre öğrencilerin girişimcilik niyeti ve işsizlik kaygısı düzeylerinin istatistiki açıdan anlamlı farklılık gösterip göstermediği incelenecektir.

Veriler normal dağılıma uymuyorsa iki değişken arasında istatistiki açıdan farklılık olup olmadığı Mann Whitney U testi ile ikiden fazla değişken söz konusu ise Kruskal Wallis testi ile incelenmektedir (Karagöz, 2016: 557-597). Araştırma kapsamında elde edilen verilerle yapılan normallik testi sonucunda verilerin normal dağılıma uygun olmadığı anlaşılmış ve farklılık testleri olarak Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis testleri uygulanmıştır.

Tablo 5. Cinsiyete Göre Girişimcilik Niyeti Farklılıkları (Mann Whitney U)

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Mann Whitney U	p
Kadın	475	362,01	589,000	0,000**
Erkek	327	458,87		

Tablo 5 incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre girişimcilik niyeti düzeyinin 0,01 anlamlılık düzeyinde istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği ve erkek öğrencilerin girişimcilik niyeti düzeylerinin daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Naktiyok ve Timuroğlu (2009) çalışmalarında kadın öğrencilerin girişimcilik niyeti düzeylerinin erkek öğrencilere göre düşük olduğu sonucuna ulaşmış buna karşın Duckworth ve diğ. (2016) ise çalışmalarında girişimcilik niyetinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşmışlardır. Söz konusu farklılığın, Türkiye’de kadınlara yüklenen sosyal rol gereği kadın öğrencilerin kendi işlerini kurmak yerine ileride kuracağı ailede annelik görevini daha kolay yüklenilebileceği bir işte çalışmanın daha uygun olduğu düşüncesinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Tablo 6. İş Deneyimine Sahip Olup Olmama Değişkenine Göre Girişimcilik Niyeti Farklılıkları (Kruskal Wallis)

İş Deneyimi	N	Sıra Ortalaması	X ²	p	Farklı Gruplar
Yok	313	363,57	22,44	0,000**	Yok & 9-12 Ay Yok & 1 Yıl Üzeri 0-3 & 1 Yıl Üzeri 1 Yıl Üzeri & 6-9 Ay
0-3 Ay	135	393,66			
3-6 Ay	79	410,71			
6-9 Ay	47	388,01			
9-12 Ay	48	457,46			
1 Yıl Üzeri	180	457,90			

Tablo 6 incelendiğinde bir iş deneyimine sahip olma ve bu deneyimin süresi değişkenine göre öğrencilerin girişimcilik niyeti düzeylerinin 0,01 anlamlılık düzeyinde istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Wang ve diğ. (2011) çalışmalarında iş deneyimi olan öğrencilerin daha yüksek seviyede girişimcilik niyetine sahip oldukları sonucuna ulaşmışlardır. İş deneyimi olan öğrencilerin, çoğunlukla bir girişimcinin kurmuş olduğu bir işletmede çalışmış ya da çalışıyor olması ihtimalinin oldukça güçlü olduğu göz önüne alındığında, öğrencilerin iş sahibinden etkilenmesinin ve girişimciliğin sağlamış olduğu maddi ve manevi getirilere şahit olmasının öğrencileri girişimci olma yönünde teşvik edebileceği düşünülmektedir. Söz konusu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek

amacıyla Post-Hoc Scheffe testi yapılmıştır. Verilerin normal dağılıma uyduğu ve söz konusu grupların sayısı farklı olduğu gerekçeleriyle Scheffe testi kullanılmıştır. Buna göre; girişimcilik niyetinin, 9-12 aylık iş deneyimine sahip olan öğrenciler ile iş deneyimi olmayan öğrenciler arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Yine yapılan analizin sonuçlarına göre 1 yıl üzeri iş deneyimine sahip olan öğrenciler ile iş deneyimi olmayanlar, 0-3 ve 6-9 ay iş deneyimi olan öğrencilerin girişimcilik niyeti düzeylerinin istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlar ve grupların sıra ortalamaları incelendiğinde, iş deneyimi olan öğrencilerin girişimcilik niyetlerinin iş deneyimi olmayan öğrencilere oranla daha fazla olduğu düşünülebilir.

Tablo 7. Eğitime Devam Ederken Kalınan Yer Değişkenine Göre Girişimcilik Niyeti Farklılıkları (Kruskal Wallis)

Kalınan Yer	N	Sıra Ortalaması	X ²	p	Farklı Gruplar
Aile Yanı	247	390,61	10,57	0,014*	Aile Yanı & Özel Ev Devlet Yurdu & Özel Ev Özel Yurt & Özel Ev
Özel Ev	219	443,31			
Devlet Yurdu	258	387,23			
Özel Yurt	78	365,23			

Tablo 7 incelendiğinde eğitime devam ederken kalınan yer değişkenine göre öğrencilerin girişimcilik niyeti düzeylerinin 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Söz konusu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla Post-Hoc Scheffe testi yapılmıştır. Buna göre; öğrencilerin girişimcilik niyeti düzeylerinin eğitime devam ederken kalınan yer değişkenine göre gösterdiği farklılığın kaynağı özel evde kalma durumudur. Özel evde öğrenci arkadaşlarıyla birlikte yaşayan öğrencilerin bir birlerinden etkilenmeleri ve ileride birlikte iş kurma yönünde planlar yapmış olmaları ihtimalinin bu duruma sebep olabileceği düşünülebilir.

Tablo 8. Ailede Ticaretle Uğraşan Birinin Olup Olmaması Değişkenine Göre Girişimcilik Niyeti Farklılıkları (Mann Whitney U)

Ticaretle Uğraşan	N	Sıra Ortalaması	Mann Whitney U	p
Var	270	445,69	598,000	0,000**
Yok	532	379,07		

Tablo 8 incelendiğinde ailede ticaretle uğraşan birinin olup olmaması değişkenine göre girişimcilik niyeti düzeyinin 0,01 anlamlılık düzeyinde istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği ve ailede ticaretle uğraşan biri olan öğrencilerin daha yüksek düzeyde girişimcilik düzeyine sahip olduğu anlaşılmaktadır. Diaz-Garcia ve Jimenez-Moreno (2010) çalışmalarında ailede ticaretle uğraşan birinin olmasının girişimcilik niyeti üzerinde etkili olmadığı sonucuna ulaşırken, Çelik ve diğerleri (2014) çalışmalarında, araştırmada ulaşılan sonuca benzer şekilde ailede ticaretle uğraşan birinin olmasıyla girişimcilik niyeti arasında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu farklılığın, Türk aile yapısında, bir iş bulup evlenene ve hayatını düzene sokana kadar ailenin çocuğa karşı kendini sorumluluk duygusu içerisinde hissetmesi ve aile üyeleri arasında nispeten daha sıkı ilişkilerden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Tablo 9. Ağırlıklı Not Ortalaması Değişkenine Göre Girişimcilik Niyeti Farklılıkları (Kruskal Wallis)

Ağırlıklı Not Ortalaması	N	Sıra Ortalaması	X ²	p	Farklı Gruplar
1.50-2.00	23	423,63	20,53	0,000**	2.01-2.50 & 3.01-3.50
2.01-2.50	333	440,30			
2.51-3.00	278	386,84			
3.01-3.50	137	347,56			
3.51-4.00	31	338,21			

Tablo 9. incelendiğinde ağırlıklı not ortalaması değişkenine göre öğrencilerin girişimcilik niyeti düzeylerinin 0,01 anlamlılık düzeyinde istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Söz konusu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla Post-Hoc Scheffe testi sonuçlarına göre; öğrencilerin girişimcilik niyeti düzeylerinin ağırlıklı not ortalaması değişkenine göre gösterdiği farklılığın kaynağı 2.01-2.50 aralığında not ortalamasına sahip olan gruptur. Ballı (2014) da çalışmasında bu sonuca benzer şekilde, düşük akademik başarıya sahip olan öğrencilerin daha fazla girişimci olma eğiliminde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yüksek akademik başarı gösteren öğrencilerin Kamu ya da özel şirkette istihdam edilmeyi ve özellikle akademisyen olarak üniversitede çalışmayı hedefleyebilecekleri göz önüne alındığında bu farklılığın sebebi anlaşılabilir.

Gerçekleştirilen farklılık analizleri çerçevesinde öğrencilerin sahip olduğu girişimcilik niyeti düzeyinin ailenin ilk ya da son çocuğu olma, okula gelmeden önce yaşanan yer ve ailenin aylık geliri durumlarına göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 10. Eğitim Alınan Üniversite Değişkenine Göre İşsizlik Kaygısı Farklılıkları (Kruskal Wallis)

Üniversite	N	Sıra Ortalaması	X ²	p	Farklı Gruplar
Atatürk	364	377,96	9,12	0,028*	Atatürk & Erzincan
Erzurum Teknik	100	408,77			
Erzincan	214	437,81			
Bayburt	124	402,09			

Tablo 10 incelendiğinde eğitimin alındığı üniversite değişkenine göre öğrencilerin işsizlik kaygı düzeylerinin 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Söz konusu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla Post-Hoc Scheffe testi yapılmıştır. Buna göre; Atatürk Üniversitesi ile Erzincan Üniversitesi arasında işsizlik kaygı düzeyi anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Tablo 11 incelendiğinde eğitimin alındığı bölüm değişkenine göre öğrencilerin işsizlik kaygı düzeylerinin 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Söz konusu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc Scheffe testi sonuçlarına göre; Yönetim Bilişim sistemi ile İktisat ve İşletme bölümü öğrencileri arasında anlamlı bir farklılık olduğu ve farklılığın Yönetim Bilişim sistemleri bölümünden kaynaklandığı ortaya çıkmıştır.

Tablo 11. Eğitim Alınan Bölüm Değişkenine Göre İşsizlik Kaygısı Farklılıkları (Kruskal Wallis)

Bölüm	N	Sıra Ortalaması	X ²	p	Farklı Gruplar
İktisat	256	414,54	19,99	0,003*	İktisat & YBS İşletme & YBS
İşletme	274	425,59			
Kamu Yönetimi	123	399,55			
Çalışma Ekonomisi	49	332,93			
Ekonometri	30	410,90			
Uluslararası İlişkiler	33	319,82			
YBS	37	295,41			

Tablo 12. Ağırlıklı Not Ortalaması Değişkenine Göre İşsizlik Kaygısı Farklılıkları (Kruskal Wallis)

Ağırlıklı Not Ortalaması	N	Sıra Ortalaması	X ²	p	Farklı Gruplar
1.50-2.00	23	469,80	9,79	0,044*	2.01-2.50 & 3.51-4.00 2.51-3.00 & 3.51-4.00 3.01-3.50 & 3.51-4.00
2.01-2.50	333	401,39			
2.51-3.00	278	406,73			
3.01-3.50	137	405,65			
3.51-4.00	31	286,74			

Tablo 12 incelendiğinde ağırlıklı not ortalaması değişkenine göre öğrencilerin işsizlik kaygı düzeylerinin 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Söz konusu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc Scheffe testi sonuçlarına göre; 3.51-4.00 not ortalamasına sahip en yüksek seviyede akademik başarıya sahip olan öğrencilerden kaynaklandığı söylenebilir.

Yine gerçekleştirilen farklılık analizleri çerçevesinde öğrencilerin yaşadığı işsizlik kaygısı düzeyinin cinsiyet ve ailenin aylık geliri durumlarına göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Üniversite son sınıf öğrencilerinin yaşadığı işsizlik kaygı düzeyinin, girişimcilik niyeti düzeyinin ve bu iki değişken arasında bir ilişkinin olup olmadığının belirlenmesinin amaçlandığı bu araştırma kapsamında TRAI Bölgesinde bulunan Atatürk Üniversitesi, Erzurum Teknik Üniversitesi, Erzincan Üniversitesi ve Bayburt Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerinin son sınıfta olan toplam 802 öğrencisine anket uygulanmıştır. Araştırma örnekleminin belirli bir bölgedeki söz konusu grubu temsil ediyor olması ve bu dört üniversite içerisinde hem yeni kurulmuş hem de nispeten köklü bir üniversitenin olması da önem taşımaktadır. Ayrıca İ.İ.B.F öğrencilerinin örnekleme oluşturmasının sebebi; öğrencilerin gerek aldıkları eğitimin onları girişimci olma yönünde teşvik edebileceği gerekse de son yıllarda artan öğrenci sayısına rağmen istihdam oranlarının az olması dolayısıyla mezuniyetlerinden hemen sonra işsiz kalma ihtimallerinin yüksek olmasıdır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları üniversiteye göre yaşadıkları işsizlik kaygısı ve sahip oldukları girişimcilik niyeti ortalamaları incelendiğinde; en yüksek girişimcilik niyetine sahip olan öğrencilerin Bayburt Üniversitesi öğrencileri olduğu, en düşük ortalamasının ise Atatürk Üniversitesi öğrencilerinde

olduğu ortaya çıkmıştır. Yine elde edilen bulgulara göre en yüksek seviyede işsizlik kaygısı yaşayan öğrencilerin Erzincan Üniversitesi öğrencileri olduğu en az yaşayanların ise Atatürk Üniversitesi öğrencileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları bölüme göre yaşadıkları işsizlik kaygısı ve sahip oldukları girişimcilik niyeti ortalamaları incelendiğinde; en yüksek girişimcilik niyetine sahip olan öğrencilerin Yönetim Bilişim Sistemleri Öğrencileri olduğu, en düşük girişimcilik niyetine sahip olan öğrencilerin Ekonometri bölümü öğrencileri olduğu ortaya çıkmıştır. Yine elde edilen bulgulara göre en yüksek seviyede işsizlik kaygısı yaşayan öğrencilerin İşletme Bölümü öğrencileri olduğu en az yaşayanların ise Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü öğrencileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın ana amacını oluşturan girişimcilik niyeti ile işsizlik kaygısı ve boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek için gerçekleştirilen analizlerin sonuçlarına göre; öğrencilerin yaşadıkları işsizlik kaygısı ile girişimcilik niyeti arasında istatistiki açıdan anlamlı, pozitif yönlü ve zayıf bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin hissettiği kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği ile girişimcilik niyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Yine elde edilen bulgularla öğrencilerin algıladıkları çevresel ve sosyal baskı ile girişimcilik niyeti arasında istatistiki açıdan anlamlı pozitif yönde ve zayıf bir ilişkinin olduğu ve bu ilişkinin genel işsizlik kaygısı ve diğer boyutlarla girişimcilik niyeti arasındaki ilişki-den daha kuvvetli olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin işgücü piyasasında istihdam edilebilmeleri noktasında yeterli niteliklere sahip olup olmadıklarına ilişkin algılarını ifade eden niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliğinin girişimcilik niyeti ile istatistiki açıdan anlamlı, pozitif yönde ve zayıf bir ilişkiye sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin ekonomideki istihdam zorluklarına ilişkin algılarıyla girişimcilik niyeti arasında istatistiki açıdan anlamlı pozitif yönde ve zayıf bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır.

Sonuç olarak; işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti arasında anlamlı bir ilişkinin varlığı, işsizlik kaygısı alt boyutları ile girişimcilik niyeti arasında anlamlı bir ilişkinin varlığı ve öğrencilerin işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti düzeylerinin demografik özelliklere göre anlamlı farklılık gösterdiğini ileri süren araştırma hipotezleri kabul edilmiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre üniversite son sınıf öğrencileri orta düzeyde işsizlik kaygısı yaşamaktadır. Öğrencilerin işsizlik kaygısı yaşamalarının en büyük sebebinin en yüksek ortalamaya sahip alt boyut olan ekonomideki istihdam zorluklarına ilişkin algıları olduğu kabul edilebilir. Nitekim son yıllarda artan ve oldukça yüksek oranda olan nitelikli genç işsizliği sebebiyle öğrencilerin çevrelerinde üniversite mezunu işsizlerle sürekli karşılaşması olağan bir durum haline gelmiştir. Sosyal bilimler alanında eğitim alan öğrencilerin özellikle de araştırmanın örneklemini oluşturan İktisadi ve İdari Bilimler öğrencilerinin, istihdamın yetersiz olması ve mezun sayısının her geçen gün artması gibi sebeplerle iş bulma ümidi azalmaktadır. Bu sorunun giderilmesinde söz konusu alanlarda öğrenci kontenjanlarının azaltılması, bu alanlardan mezun olanların istihdam alanının daha özel hale getirilmesi, diğer alanlardan mezun olanların iktisadi ve idari işlerde istihdamının azaltılması ve söz konusu alanlarda eğitimin kalitesinin artırılması için daha fazla çaba sarf edilmesinin etkili olabileceği düşünülmektedir.

Araştırma sonuçlarından hareketle konunun daha farklı yönlerden incelenmesi ve geliştirilmesi adına sonraki çalışmalar için de bazı öneriler geliştirilmiştir:

Bu kapsamda; işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti ilişkisinin girişimci kişilik özelliklerinin veya depresyon, stres, durumluk ve sürekli kaygı gibi psikolojik faktörlerin de dâhil edilerek araştırılmasının konunun geliştirilmesi açısından faydalı olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca sonraki çalışmalarda örneklemin, okunulan üniversitelerin bulunduğu çevrede girişimci sayısı ve sosyo-ekonomik imkânlar gibi kriterlere göre seçilerek karşılaştırmalı bir araştırmanın yapılması da bu faktörlerin hem girişimcilik niyeti hem de işsizlik kaygısı üzerinde etkili olup olmadığının araştırılabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Arslan, K. (2002). "Üniversiteli gençlerde mesleki tercihler ve girişimcilik eğilimleri". *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 6,1-11.
- Bird, Barbara. (1988). "Implementing Entrepreneurial Ideas: The Case for Intention". *Academy of Management Review*, 13(3), 442-453.
- Bozkurt, Ö. Ç., Kalkan, A., Koyuncu, O., & Alparslan, A. M. (2012). "Türkiye'de girişimciliğin gelişimi: Girişimciler üzerinde nitel bir araştırma". *Journal of Süleyman Demirel University Institute of Social Sciences-Year*, 1(15), 230-247.
- Canbaz, Sevgi, Sünter, A T, Aker, S, Pekşen, Y. (2007). "Tıp Fakültesi Son Sınıf Öğrencilerinin Kaygı Düzeyi ve Etkileyen Faktörler". *Genel Tıp Dergisi*, 17(1), 15-19.
- Çelik, A. (2006). "Bir İstihdam Politikası Olarak Girişimcilik". Paper Presented at The Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Yayınları: 86
- Çelik, A, İnce, M, Bozyiğit, S. (2014). "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Niyetlerini Etkileyen Ailesel Faktörleri Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma". *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(3), 113-124.
- Díaz-García, M C, Jiménez-Moreno, J. (2010). "Entrepreneurial Intention: The Role of Gender". *International Entrepreneurship and Management Journal*, 6(3), 261-283.
- Durak, Şuayip, Kaya, V. (2014). "Türkiye'de İşsizlik ve İşsizliği Azaltmaya Yönelik Politikalar: Tarihsel Bir Bakış". *Atatürk Üniversitesi İİBF Dergisi*, 28(2), 55-73.
- Dursun, Salih, Aytaç, S. (2009). "Üniversite Öğrencileri Arasında İşsizlik Kaygısı". *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 28(1), 71-84.
- Engle, L Robert, Dimitriadi, N, Gavidia, J V, Schlaegel, C, Delanoë, S, Alvarado, I, . . . Wolff, B. (2010). "Entrepreneurial Intent: A Twelve-Country Evaluation of Ajzen's Model of Planned Behavior". *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 16(1), 35-57.
- Erdoğan, Ekrem, Özdemir, Ç. (2015). *Eğitilmiş Genç İşsizliği Araştırması: Sakarya İli Örneği*. İstanbul: Sakarya Yayıncılık.
- Ersoy-Kart, Müge, Erdost, H E. (2008). "Unemployment Worries Among Turkish University Students". *Social Behavior and Personality: an International Journal*, 36(2), 275-288.
- Falco, Paolo, Haywood, L. (2016). "Entrepreneurship Versus Joblessness: Explaining The Rise in Self-Employment". *Journal of Development Economics*, 118, 245-265.
- Fitzgerald, Shawn M. (1997). "The Relationship Between Anxiety and Statistics Achievement: A Meta-Analysis", Doctoral Thesis, University of Toledo.
- Gutierrez Zepeda, Paulina A. (2015). "Exploring Relationships Between Entrepreneurship Education and Students' Entrepreneurial Intentions: A Mixed Method Study of Entrepreneurial", Doctoral Thesis, Portland State University.
- Jayeoba, Foluso I. (2015). "Entrepreneurial Intention and Entrepreneurial Abilities". *IFE Psychologia: An International Journal*, 23(1), 219-229.
- Jimeno, Juan F, Rodriguez-Palenzuela, D. (2002). "Youth Unemployment in The OECD: Demographic Shifts, Labour Market Institutions, and Macroeconomic Shocks", *European Central Bank*, No. 155.
- Karabey, Canan N. (2013). "Girişimsel Düşünceyi Anlamak: Düşünme Tarzı ve Risk Tercihinin Girişimsel Özyeterkinlik ve Girişimcilik Niyeti İle İlişkisi". *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(3), 143-159.
- Kavak, Yüksel. (1997). "Eğitim, İstihdam ve İşsizlik İlişkileri", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 13(13), 21-26.

- Kaya, Mevlüt, Varol, K. (2004). "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Durumluk-Süreklilik Kaygı Düzeyleri Ve Kaygı Nedenleri (Samsun Örneği)", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 17(17), 31-63.
- Kırcı, Başak. (2010). "Üniversite son sınıf öğrencilerinde işsizlik kaygısı: psikolojik etmenler açısından bir inceleme". Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, Ankara.
- Krueger, Norris F, Carsrud, A L. (1993). "Entrepreneurial Intentions: Applying The Theory of Planned Behaviour". *Entrepreneurship & Regional Development*, 5(4), 315-330.
- Krueger, Norris F, Reilly, M D, Carsrud, A L. (2000). "Competing Models of Entrepreneurial Intentions". *Journal of Business Venturing*, 15(5), 411-432.
- Lee, Lena, Wong, P K, Der Foo, M, Leung, A. (2011). "Entrepreneurial intentions: The influence of organizational and individual factors". *Journal of business venturing*, 26(1), 124-136.
- Lifán, Francisco, Rodríguez-Cohard, J C, Rueda-Cantucho, J M. (2005). "Factors Affecting Entrepreneurial Intention Levels", 45th Congress of the European Regional Science Association: "Land Use and Water Management in a Sustainable Network Society", Amsterdam, The Netherlands.
- Naktiyok, Atılhan, Timuroğlu, M K. (2009). "Öğrencilerin Motivasyonel Değerlerinin Girişimcilik Niyetleri Üzerine Etkisi ve Bir Uygulama". *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 23(3), 85-103.
- Özdemir, Aytül A. (2014). "Kültür, Benlik Saygısı ve Girişimcilik Eğilimi: Amerikan ve Türk Üniversite Öğrencilerinde Karşılaştırmalı Bir Çalışma". *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 43(2), 351-367.
- Pihie, Akmaliah L. Z. (2009). "Entrepreneurship As A Career Choice: An Analysis of Entrepreneurial Self-Efficacy and Intention of University Students". *European Journal of Social Sciences*, 9(2), 338-349.
- Propstmeier, Julian. (2011). *Antecedents of Entrepreneurial Behavior-Opportunity Recognition, Entrepreneurial Intention and the Role of Human Capital*, Lulu Enterprises, North Carolina.
- Schwarz, Erich J, Wdowiak, M A, Almer-Jarz, D A, Breitenacker, R J. (2009). "The Effects of Attitudes and Perceived Environment Conditions on Students' Entrepreneurial Intent: An Austrian Perspective". *Education+ Training*, 51(4), 272-291.
- Sezer, Cemal. (2013). "Kariyer Olarak Girişimcilik ve Girişimcilik Niyetini Etkileyen Faktörlerin İçerik Analizi İle Belirlenmesi". *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(6), 49-60.
- Shane, Scott. (2007). *Economic Development Through Entrepreneurship: Government, University and Business Linkages*, Edward Elgar Publishing, Massachusetts.
- Singh, Bindu, Verma, P, Rao, M. (2016). "Influence of Individual and Socio-Cultural Factors on Entrepreneurial Intention [dagger]". *South Asian Journal of Management*, 23(1), 149-169.
- Sjöberg, L. (1998). "Worry and Risk Perception". *Risk Analysis*, 18(1), 85-93.
- Şeşen, Harun, Basım, N. (2012). "Demografik Faktörler Ve Kişiliğin Girişimcilik Niyetine Etkisi: Spor Bilimleri Alanında Öğrenim Gören Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma". *Ege Akademik Bakış*, 12(özel sayı), 21-28.
- Tang, Judy, Gibson, S J. (2005). "A Psychophysical Evaluation of The Relationship between Trait Anxiety, Pain Perception, and Induced State Anxiety". *The Journal of Pain*, 6(9), 612-619.
- Tayfun, T., Nur A., Korkmaz, A. (2016). "Üniversite Öğrencilerinde İşsizlik Kaygısı: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma". *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(17).
- TÜİK. (2015) *İstatistiklerle Gençlik*. ISBN 978-975-19-6546-2, Ankara.
- TÜİK. (2017). <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>. Erişim Tarihi: 11.03.2017
- Varamaki, Elina, Joensuu, S, Tornikoski, E, Viljamaa, A. (2015). "The Development of Entrepreneurial Potential among Higher Education Students". *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 22(3), 563-589.
- Wang, Wenjun, Lu, W, Millington, J K. (2011). "Determinants of Entrepreneurial Intention among College Students in China and USA". *Journal of Global Entrepreneurship Research*, 1(1), 35-44.
- Weich, Scott, Lewis, G. (1998). "Poverty, unemployment, and common mental disorders: population based cohort study". *Bmj*, 317(7151), 115-119.
- Wickham, Philip A. (2006). *Strategic Entrepreneurship*, Pearson Education, London.
- Yentürk, Nurhan, Başlevent, C. (2007). *Türkiye'de genç işsizliği. Gençlik Çalışmaları Birimi Araştırma Raporu*,(2), İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Yılmaz, Burcu S, Günel, Ö D. (2011). "Üniversite Eğitimi ve Girişimcilik: Bireyleri Girişimciliğe Yönlendiren Etkenler Üzerine Bir Araştırma". *Akademik Bakış Dergisi*, 26, 1-20.